

epäonnistuneen Suomessa? Onhan meillä, kuten muilla Pohjoismailla, huomattavasti pienempi alkoholin kulutus kuin muualla Euroopassa (mikäli tämä katsotaan eduksemme haittoja minimoidaksemme). Mikä olisikaan nykyinen tilanteemme ilman sitä edeltäneitä mainontakieltoja?

Julkisen asiakeskustelun puuttuessa päätökset perustuvat helposti ajan hengen synnyttämiin populistisiin väitteisiin. Tästä ei voi syyttää yksinomaan lehdistöä, koska kyllä asiantuntemus pitäisi myös muilla tavoin pystyä kanavoimaan keskusteluun. Onhan va-

paan demokratian perusedellytyksiä vapaa lehdistö, jolla on oikeus luoda omat linjansa. Toivottavasti kuitenkin niin, ettei poikkeavia mielipiteitä tai asiantuntijalausuntoja sensuroida.

PETER ERIKSSON

NORJAN ALKOHOLIPOLIITTINEN KÖYDENVETO JATKUU

ESA:N KIRJE NORJALLE JA SUOMELLE

ESA (EFTA Surveillance Authority) osoitti 20. heinäkuuta 1994 kirjeen kahdelle ETA-maalle Norjalle ja Suomelle. ESA on EU-komissiota vastaava ETA-järjestelmän valvontaelin.

Kirjeet ovat lähestulkoon identtisiä. Suomen syyskuun lopussa ja Norjan lokakuun alussa antamat vastaukset sitä vastoin poikkeavat suuresti toisistaan. Suomen hallitus vastasi yhteistyöhalukkuutta osoittaen ja lyhyttä kaavaa käyttäen. Norjan hallitus käytti 18 sivua alkoholimonopoliensa seikkaperäiseen selittämiseen ja puolustamiseen.

Vastausten erilaisuus ei sinänsä yllätä. Norjan ja Suomen kannat alkoholikysymykseen poikkesivat toisistaan jo vuonna 1991 käydyissä ETA-neuvotteluissa. Tätä erimielisyyttä ei kuitenkaan lausuttu selkeästi julki. Vielä 1993/1994 jotkut elättelivät (kieltämättä myöhäsyntyisiä) toiveita siitä, että Norja, Ruotsi ja Suomi EU-jäsenyysneuvottelujen yh-

teydessä voisivat puhalttaa yhteen hiileen rajoittavan alkoholipoliittikan puolesta. Lopputuloksen alkaessa nyt hahmottua tuntuu siltä, että nämä mahdollisuudet oli hukattu aikoja sitten.

MITEN NORJA ARGUMENTOI?

ESA:n kirjeen muodollinen status on pantava merkille. Kirje on muodollinen huomautus (letter of formal notice). ETA-järjestelmässä tällaiset huomautukset – ja vastaukset niihin – kuuluvat *käynnissä olevaan neuvotteluprosessiin*, jossa sopimusosapuolille tarjotaan mahdollisuus esittää kantojaan. Jos ESA ei vakuutu tässä tapauksessa Norjan huomautukseen antamasta vastauksesta, siirrytään seuraavaan vaiheeseen: ESA esittää perustellun lausunnon (reasoned opinion), joka sisältää muodollisen selostuksen niistä sopimusrikkomuksista, joihin Norja on syyllistynyt. Mikäli Norja ei määräaikaan mennessä noudata lausunnon asettamia ehto-

ja, ESA voi syyttää maata sopimuksen rikkomisesta.

ESA:n kirje on siis muodollisesti katsoen osa neuvotteluprosessia. Siitä huolimatta Norja valitsee kirjeessään huomattavan kärkevän lähestymistavan. Jo alkulauseissa hallitus toteaa, että Vinmonopoletin lainsäädäntöä ja hallinnollista käytäntöä on muutettu monilta osin. ”Kun kaikki nämä toimenpiteet on pantu käytäntöön, Vinmonopoletin toiminta tulee käsityksemme mukaan täysin vastaamaan ETA-sopimuksen vaatimuksia.” Täten Norja myös katsoo jo tehneensä kaiken voitavan. Tässä kohden ei voi välttyä huomaamasta hallituksen ärtymistä siitä, ettei ESA ole pannut merkille näitä toimenpiteitä.

Norjan argumentointi rakentuu itse ETA-sopimuksen rakenteen mukaisesti. Näin ollen aloitetaan setvimällä, onko monopolijärjestelmä sopusoinnussa valtiollisia kauppanopoleja koskevan määräyksen kanssa (ETA-sopimuksen 16. artikla) ja onko se luokiteltavissa tuonnin määrälliseksi

rajoitukseksi tai vaikutukseltaan samanlaisiksi toimenpiteeksi (11. ja 12. artikla). Tämän jälkeen pohditaan, voidaanko legitimeihin intresseihin kuten ihmisten elämän ja terveyden suojelemiseen vedoten saavuttaa poikkeusmääräyksiä monopolijärjestelmän ylläpitämiseksi (13. artikla).

MONOPOLIT JA ETA YHTEENSOPIVIA?

Norjan hallitus aloittaa käymällä läpi EY:n tuomioistuinten asiaan kuuluvaa oikeuskäytäntöä, koska ETA-sopimuksen mukaan tätä käytäntöä tulee soveltaa tulkittaessa ETA-sopimuksen määräyksiä. Norjan hallitus päättyy siihen, etteivät nämä määräykset velvoita poistamaan Vinmonopoletin yksinoikeuksia tuontiin ja tukkukauppaan.

EY:n tuomioistuin on tosin muutamassa tapauksessa vaatinut tämänkaltaisten monopolioikeuksien poistamista. Tämä selittyy siitä, että on kyetty osoittamaan, että kyseinen monopolijärjestelmä on ollut tosiasiallisesti syrjivä.

Vientimonopolin osalta hallitus esittää, että tämä yksinoikeus on yksinomaan tuotantomonopolista johtuva funktio. Koska ESA ei aseta tuotannon yksinoikeutta kyseenalaiseksi, vientimonopolin on oltava sallittu. Tähän voi lisätä, että EY:n tuomioistuin ei ole koskaan joutunut ottamaan kantaa tähän nimenomaiseen yksinoikeuteen.

Norja katsoo toisin sanoen, että täyttääkseen ETA-sopimuksen määräyksiä on vain perustettava syrjimätön järjestelmä, joka ei vääristä kilpailua, ja lisää, että juuri näin on

toimittu! Yksinoikeus tuontiin merkitsee tämän jälkeen vain sitä, että kaikkien tavaroiden on käytävä Vinmonopoletin valvonnan läpi.

1. lokakuuta 1994 lähtien ulkomaisilla tavarantoimittajilla on lisäksi oikeus pitää varastoa Norjassa. Näin ollen yksinoikeus tukkukauppaan merkitsee vain sitä, että Vinmonopoleet vastaa kuljetuksista vähittäismyyntiliikkeisiin, myynnistä hotelleihin ja ravintoloihin sekä verojen kantamisesta.

Yksinoikeus vientiin säilyy sitä vastoin muuttumattomana, koska sitä pidetään välttämättömänä vientiin tarkoitettujen tavaroiden Norjassa tapahtuvan laittoman myynnin estämiseksi.

Ongelma on siinä, että ESA – tukeutuen samaan oikeuskäytäntöön ja ottamatta konkreettisesti kantaa Norjan monopolijärjestelmän suunniteltuihin ja toteutettuihin muutoksiin – on päätenyt täsmälleen päinvastaiseen johtopäätökseen: on kumottava yksinoikeudet tuontiin, vientiin ja tukkukauppaan. Täten tulkintaristiriita on tosiasia.

POIKKEUSMENETTELY?

Mikäli ESA:n onnistuu todistaa, että monopolioikeuksien ylläpitäminen on ristiriidassa ETA-sopimuksen kanssa, Norjan hallitus lähtee siitä, että ylläpitäminen voidaan oikeuttaa vetoamalla seikkoihin, joiden perusteella tavaroiden vapaan liikkumisen periaate on kumottavissa. Näihin seikkoihin kuuluu ihmisen elämän ja terveyden suojeleminen.

ESA on periaatteessa samaa mieltä tästä. Edellytyksenä on

kuitenkin se, että Norjan hallitus pystyy todistamaan, ettei yksinoikeuksia voida pitää ehdollisen syrjimisen välineenä eikä sopijamaiden välisen kaupan piilorajoituksena. Sen lisäksi yksinoikeuksien ylläpitämisen tulee tavoitteeseen nähden olla välttämätöntä (ns. suhteellisuusperiaate) ja aiheuttaa mahdollisimman vähän rajoituksia tavaroiden vapaalle liikkumiselle.

ESA:n mukaan nämä todisteet puuttuvat yhä.

Tästä seuraa, että Norja pyrkii todistamaan, että monopolioikeudet ovat välttämättömiä ihmisten elämän ja terveyden tehokkaan suojelemisen saavuttamiseksi ja että vähemmän rajoittavia mutta yhtä tehokkaita järjestelyjä ei ole olemassa. Hallitus mainitsee kaksi vaihtoehtoa. Toinen perustuu tuonnin ja tukkukaupan yksinoikeuksien lakkauttamiseen ja niiden korvaamiseen tuojiin ja tukkukauppiaisiin kohdistuvilla rajoituksilla. Toinen vaihtoehto on hallituksen mielestä epävaihtoehto. ESA (kuten aikaisemmin EU:n komissio) ehdottaa, että perinteisiä alkoholipoliittisia järjestelyjä kuten verottamista sekä myynti- ja ostopaikoja käytetään entistä laajemmin. Norja ei kuitenkaan pidä tätä toteuttamiskelpoisena vaihtoehtona, koska rajoitukset ovat jo nyt tarpeeksi kovia.

Vähittäismyyntimonopolia koskevan oikeuskäytännön tulkitsemisesta Norjan hallituksella on selkeä näkemys. EY:n tuomioistuin on erään oikeustapauksen yhteydessä (tapaus 78/82, komissio vastaan Italia koskien maan tupakkamonopolia) hyväksynyt vähittäismyyntimonopolin ja erään toisen tapauksen yhteydessä

(C-347/88, komissio vastaan Kreikka koskien maan öljymonopolia) hyväksynyt tuotantomonopolin. Tästä huolimatta ESA nyt väittää, että näiden kahden yksinoikeuden ylläpitäminen sotii ETA-sopimusta vastaan, mikäli nämä oikeudet on järjestetty yhden ja saman katon alle. Tätä Norjan on vaikea sulattaa. Onhan maa ottanut käyttöön lakisääteisen syrjimiskiellon ja määrännyt objektiivisia sääntöjä siitä, milloin tuote on poistettava Vinmonopoletin valikoimasta. Vähittäismyyntimonopolin ostopolitiikan valvominen annetaan riippumattoman elimen tehtäväksi, mikä takaa sen, ettei tuotantomonopolia suosita. Tässä yhteydessä hallitus käyttää tilaisuutta hyväkseen huomauttaakseen, että Luxemburgin jälkeen Norja myy Euroopan maista vähiten omassa maassa tuotettua viinaa. Tämän tosiasian pitäisi hälventää kaikki epäilykset protektionistisista pyrkimyksistä.

RIITAKAPULA

Riitakapulaksi osoittautuu *syrjymisen käsite*: edellytetäänkö, että suljetaan pois *jokainen mahdollisuus* yksinoikeuksien syrjivään harjoittamiseen, vai riittääkö, että monopoli sopeutetaan siten, että *tosiasiallista* syrjintää ei esiinny? Keskustelussa kiistellään siis siitä, onko poistettava kaikenlaiset sopijaosapuolten kauppaa koskevat (suorat tai epäsuorat, tosiasialliset tai potentiaaliset) rajoitukset vai kattaako syrjymisen käsite ainoastaan kansallisten ja maahantuotujen tuotteiden erilaisen käsittelyn.

ESA:n ja Norjan tulkintaerimielisyydet johtuvat osittain

siitä, että EY:n tuomioistuimen perustelut vaihtelevat riippuen siitä, pyydetäänkö siltä EU-säännöksen tulkintaa (ns. ennakkoratkaisua) vai ottaako tuomioistuin kantaa sopimuksen rikkomiseen. Ensimmäisessä tapauksessa tuomioistuin muotoilee vastauksensa sen verran yleisesti, että se tarpeen vaatiessa voi kääntää takkinsa. Jälkimmäisessä tapauksessa tuomioistuimen on sitä vastoin määriteltävä kantansa ja päätettävä konkreettisesti, onko sopijamaa syyllistynyt sopimuksen rikkomiseen.

Erityisten oikeudellisten argumenttiensa lisäksi Norjan hallitus esittää myös yleisempää laatua olevia näkökohtia. Seuraavassa käymme läpi tärkeimmät niistä.

SOSIAALI- JA TERVEYSPOLIITIIKKA

Norja pitää Vinmonopoletia yhdistettynä muihin alkoholipoliittisiin välineisiin *yhtenäisenä* sosiaali- ja terveyspoliittisena instrumenttina. Vähittäismyyntimonopoli on tärkein, mutta Vinmonopoleti on ennen muuta sosiaali- ja terveyspoliittinen *kokonaisuus*. Yksinoikeus tuontiin ja tukkukaupan takaavat laittoman tuonnin ja myynnin tehokkaan valvonnan. Hieman yllättäen hallitus ei viittaa siihen, että sekä kotipolito että salakuljetus ovat huomattavia ongelmia nimienomaan Norjassa.

Hallituksen hallittomuudelle peukaloida monopolikokonaisuutta annetaan myös poliittis-symbolinen selitys. Minä tahansa yksinoikeuden lakkauttaminen "viestittäisi Norjan alkoholipoliitiikan liberalisoinnista", mikä aiheuttaisi

ketjureaktion. Tämä saattaisi osaltaan antaa oikeutuksen lisääntyvään kulutukseen.

VEROJEN PERINTÄ

Norja ei halua luopua Vinmonopoletin roolista verojen perijänä ja valvojana. Hallitus on sitä mieltä, että Vinmonopoleti ehkäisee tehokkaasti verovilppiä, ja lisää, että alkoholivero "yhdessä autoveron kanssa on valtion tärkein kulutusvero". ETA- ja EU-yhteyksissä tämäntyyppiset argumentit näuttivät tuskin suurta suosiota. Veroja on pystyttävä perimään ilman monopoleja, katsotaan.

ALKOHOLIPOLIITTINEN LEGITIMITEETTI JA NORJAN ERITYISPIIRTEET

Norjan erityispiirteillä on myös tärkeä osa hallituksen perusteluissa. Sanoma on muutta mutkitta: alkoholiasioissa Norja on eri maata.

Alkoholimonopoli ja -politiikka nauttivat kansan laajaa tukea, esim. "talonpoikaisliikkeessä, työväenliikkeessä ja vapaakirkkollisessa liikkeessä". Tässä on jotain Norjalle ominaista, eikä sitä pidä verrata "edes Ruotsiin ja Suomeen". Norjan tapauksessa olisi harhaanjohtavaa soveltaa "johtopäätöksiä, jotka perustuvat ruotsalaisten tai suomalaisten asenteisiin [alkoholia ja sen jakelua kohtaan]".

Ei tule myöskään unohtaa Norjan parlamentin laajaa tukea kansalliselle alkoholijärjestelmälle. Yleinen johtopäätös on näin ollen: Norjan alkoholipoliitiikan ja Vinmonopoletin ylläpitämisestä on pidettävä poikkeusmenettelyä vaativana "erityisen herkkänä alueena"

(tässä viitataan tapaukseen C-279/80, jossa ”tiettyjen väestöryhmien tiukka vastustus” sai tuomioistuimen rajoittamaan palvelujen tarjontaa).

Hakeakseen lisätukea argumenteilleen hallitus viittaa myös Maastrichtin sopimuksen artiklaan F, jossa todetaan, että jäsenmaiden kansallista identiteettiä tulee kunnioittaa. Norja lähtee siitä, että Vinmonopoleet ja rajoittava alkoholipolitiikka ovat osa tätä identiteettiä.

Todistelu on eittämättä (itse)varmaa. Samalla voi tuntea, kuinka vielä yksi naula tunkeutuu pohjoismaisen alkoholipoliittisen yhteistyön kirsuun...

Löytyy toinenkin kohta, jossa Norjan hallitus vetää rajan Norjan ja naapurimaiden Ruotsin ja Suomen välille ja esittää itsensä esimerkillisenä maana. Ensin todetaan, että Vinmonopoletin päätehtävänä ei ole voiton tuottaminen vaan alkoholista aiheutuvien haittojen vähentäminen. Tämän ei tosin pitäisi erottaa Norjaa Ruotsista ja Suomesta. Jatko on kiinnostavampi: ”Tästä johtuu, että [Vinmonopoletin] vientimarkkinoiden liikevaihto on huomattavasti alempi kuin muiden pohjoismaisten alkoholimonopolioiden”. Esimerkkinä mainitaan, että Vinmonopoletin vuoden 1993 vienti oli vajaat 5 prosenttia Alkon ja 2,4 prosenttia ruotsalaisen Vin & Spritin viennistä. Mainontaan Vinmonopoleet käytti vain noin 150 000 Suomen markkaa.

Lopuksi Norjan hallitus katsoo, että EU-maiden on noudatettava solmimiaan kansainvälisiä terveystoliittisia sopimuksia. Kaikki ETA-maat ovat esimerkiksi hyväksyneet Maailman terveysjärjestön (WHO) Terveysttä kaikille vuonna 2000 -ohjelman. ”Aivan kuten EU:n on kunnioitettava kansainoikeuden puitteissa hyväksymään velvoitteita, EU:n on myös kunnioitettava jäsenmaitensa ja kansainvälisten järjestöjen välillä sovellettavaa kansainoikeutta”. Sen takia ”[ESA:n] tulee suhtautua myötemielisesti järjestelyihin, jotka voivat tukea Norjan pyrkimyksiä saavuttaa WHO:n tavoite alkoholin kulutuksen vähentämiseksi 25 prosentilla vuoteen 2000 mennessä”. Hallitus painottaa, että Vinmonopoleet on keskeinen ratas WHO:n ohjelman toteuttamisessa Norjan maaperällä.

POHJOISMAINEN EPAYHTEISTYO

Koko ETA- ja EU-prosessin aikana on ollut selvää, että pohjoismaiden monopolivaltioiden yhteistyö on äärimmäisen tärkeätä, jotta alkoholipoliittikan ns. pohjoismaisten kulmakivien poliittinen puolustaminen kävisi lainkaan päinsä. Tästä huolimatta alkoholipoliittinen yhteistyö ei ole toiminut kitkatomasti. Monopolit ovat kylläkin pitäneet tiiviisti yhteyttä, mutta sosiaali- ja terveystministeriöiden osalta asiat ovat olleet huonolla tolalla. Tärkeä yksityiskohta on näiden ministeriöiden kasvava riippuvuus mm. alkoholiasioissa muista

ministeriöistä kuten valtiovarain- ja ulkomaankauppaministeriöistä.

On todettu, että strategisesti tärkeä alkoholipoliittinen ratkaisu tehtiin ETA-neuvotteluissa vuoden 1991 lopulla. Ratkaisu perustui siihen, että pohjoismaiset neuvotteluosapuolet yksinkertaisesti välttivät ottamasta asiaa käsittelyyn. Poikkeuslupia tai ylimenokausia ei ehdotettu, ei maakohtaisesti eikä yhdessä. Sitä vastoin maat päätyivät siihen, että ne erikseen kävisivät keskusteluja ja monopolijärjestelmänsä mahdollisista muutoksista. Annettiin kansalliselle strategialle etusija pohjoismaisen strategian sijasta. Kansanomaisesti ilmaistuna: kysymys alkoholimonopolista vietiin ETA-neuvottelujen läpi ”sammutetuin lyhdyin”.

Neljän neuvottelijamaan ainoa yhteinen toimenpide oli yksipuolisen julistuksen muotoileminen. Siinä korostetaan, että maiden alkoholijärjestelmät nojaavat sosiaali- ja terveystoliittisesti perusteltuihin rajoituksiin eivätkä syrji ulkomaisia tuotteita. Koska toinen sopijaosapuoli ei millään tavalla sitoutunut tähän julistukseen, sen merkitys jäi hyvin vaatimattomaksi.

Voidaan kriittisesti kysyä, missä määrin monopolimaat itse arvostivat julistustaan. On peräti kohtuullista otaksua, että Norja ja Suomi olivat jo siinä vaiheessa vaihtaneet eri ratteille alkoholikysymyksessä. *Vaikenemisen taktiikkaan kätkeyti kaksi erilaista strategiaa*: Suomen intressissä oli vaitiolo ja oman järjestelmänsä voimakas muuttaminen, Norja taas oli ylipäättään haluton neuvottelemaan minkäänlaisista muutoksista. Ilman tätä oival-

lusta Suomi on norjalaisten silmissä näyttänyt käsittämättömän selkärangattomalta ja Norja vastaavasti suomalaisten silmissä uskomattoman jääripäiseltä.

Vakavasti puhuen Norjan ja Suomen tilanteet poikkeavat toisistaan, vaikka alkoholijärjestelmillä on historiallisesti ja kansainvälisesti paljon yhteistä. Vastauksessaan ESA:lle Norja on päätenyt tähdenämään voimakkaasti kahta erotavaa tekijää: toisaalta Norjan tuotanto- ja vieni-intressit ovat perin pieniä verrattuna Suomeen (ja Ruotsiin), toisaal-

ta kansalaisten ja eduskunnan tuki alkoholijärjestelmälle on paljon painavampi. Norjan toiminnan ymmärtämisen lisäämiseksi voisimme pidentää lueteloa: verrattuna Alkoon Vinmonopolet on pieni yritys, sen toiminta-ala on huomattavasti kapeampi kuin Alkon (jonka vastuulla on ollut iso määrä valvontatehtäviä, myyntilupien myöntäminen, hinnoittelu, tutkimus, tilastointi, tietopalvelu, lehtiä jne.), Norjan järjestelmä on vähemmän keskitetty kuin Suomen, se nauttii suurempaa tukea sosiaali- ja terve-

yssektorin ammattiväen keskuudessa jne.

Norjan ymmärtäminen on asia sinänsä, mutta toinen asia on Norjan viesti. Norjan sanoma on: ”pohjoismainen tie” on jo ajat sitten käyty loppuun – nyt menemme oikeuteen!

Särö, joka on syntynyt, umpeutuu hitaasti, jos koskaan, tai sitten se täytyy aivan uudelta pohjalta. Norja ja Suomi ovat joutuneet alkoholipoliittisten barrikadien eri puolille.

DIANA SØE
CHRISTOFFER TIGERSTEDT

ALKOHOLIHALLINTO OSLOSSA

Norjassa sanotaan, että alkoholilaki on luotu rikottavaksi. Harva asutus ja karu luonto antavat hyvät mahdollisuudet kotipolttoon.

Kun alkoholin kulutus asukasta kohti vuonna 1992 oli Norjassa 3,6 litraa (100 %:n alkoholina), oli vastaava luku Suomessa 7,2 eli kaksi kertaa suurempi. Norjassa kulutus on pysynyt viime vuosikymmeninä alle viiden litran ja se putosi alle neljän litran 1980-luvun lopulla. Tämä ei ole kuitenkaan koko totuus, sillä arviot Norjan tilastoinnista kulukselta vaihtelevat kolmanneksella puoleen; Suomessa sen on arvioitu olevan viidenes kokonaiskulutuksesta.

Juomaryhmittäin kulutus jakautui seuraavasti (suluissa Suomen luvut): olut 58 % (55,0 %), viinit 20 % (15 %) ja väke-

vät juomat 22 % (30 %). Rakenne on miedontunut osittain väkevien juomien hinnankorotusten vuoksi.

Alkoholin hintatasossa Norja hakkaa Suomen kirkkaasti, mutta ei Suomikaan huonosti pärjää. Norjassa on Euroopan korkein hintataso, mutta Suomi tulee hyvänä kakkosena.

Artikkeli perustuu vierailumme Oslon kaupungin alkoholiviranomaisten luona tammikuussa 1994.

EU VAI EI

Norja katsoo, että se voi säilyttää alkoholijärjestelmänsä nykyisellään EU:ssakin. Neuvotteluasemiensa vahvistamiseksi se veti vahvan oluen luvanvaraisen myynnin monopolin pii-

riin. Nykyinen alkoholilaki tuli voimaan 1.1.1990.

Norjassa on asetettu alkoholikomitea, jonka tavoitteena on saada työnsä valmiiksi 1.4. 1995 mennessä. Sen tehtävänä on arvioida alkoholipoliittisten keinojen merkitystä ja vaikutusta ja sitä, tuleeko muuttuvissa olosuhteissa tehostaa niiden käyttöä ja ottaa käyttöön uusia keinoja. Keinoja tulee harkita ottaen huomioon lisääntyvät kansainväliset kontaktit, ETA-sopimus ja mahdollinen jäsenyys EU:ssa. Joten eivät norjalaiset aivan jääripäitäkään ole.

Alkoholielinkeinoille viime heinäkuussa järjestämässään kokouksessa viranomaiset korostivat, että kyse ei ole uudesta laista vaan vanhan lain korjaamisesta.

Alkoholielinkeinojen mie-